

*Іваницька Н. Б.,
доктор філологічних наук,
завідувач кафедри іноземної філології та перекладу
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету*

ФУНКЦІОНАЛЬНА ПАЛІТРА ПОНЯТТЯ ДОМІНУВАЛЬНОСТІ В ЖАНРОВИХ ТЕОРІЯХ ПЕРЕКЛАДУ

Анотація. У статті проаналізовано функціонування метаєдиниці «домінанта» в сучасних теоріях жанрового перекладу. Здійснено ретроспективний аналіз вживання терміна в суміжних лінгвістичних науках із позицій формалізму, функціоналізму та психолінгвістики. Простежено шляхи адаптації поняття домінувальності в транслятологічних студіях з опорою на методологічні засади дискурсології. З'ясовано сутнісні виміри домінанти як ключового поняття розвитку перекладацьких стратегій і тактик.

Ключові слова: домінанта, теорія і практика перекладу, жанрові теорії перекладу, лінгвістика тексту, художній переклад, поетичний переклад.

Постановка проблеми. Сьогодні наука все активніше тягнє до міждисциплінарності, що значною мірою впливає на взаємопроникнення в термінологічні системи різних галузей знань метамовних одиниць. Потрапляючи до галузевих наукових дискурсів, такі терміни, не втрачаючи своїх первісних онтологічних ознак, набувають специфічних характеристик. Одним із свого роду «універсальних» метазнаків виступає поняття «домінанта», яким широко послуговуються в дослідженнях із нейрофізіології, біології, генетики, архітектури. Змістове наповнення цього слова («основна, пануюча ідея; головний, пануючий принцип / основна ознака або найважливіша складова частина чого-небудь») [12] уможливило вживання зазначеного терміна для наукового осмислення ключової властивості аналізованого об'єкта.

Відносно тривалу історію метаєдиниці «домінанта» має і у сфері філології. Її залучають для означення широкого кола явищ, що охоплює фонетичний рівень мови, лексичну систему, граматичну будову. На його базі утворено такі терміни, як «домінантна фонема», «домінанта синонімічного ряду», «фразеологічна домінанта», «домінантна ідіома», «домінантна грамати́ка» та ін. Науковці виділяють рематичні домінанти (Г.О. Золотова), емоційно-сміслову домінанту (В.П. Белянін), граматичну домінанту (О.І. Москальська). Поняття домінанти стало панівним для жанрології, де визначають жанрово-стилістичні домінанти текстів та ідіостилів письменників. Термін «домінанта» поступово занурюється й у сферу перекладознавства, набуваючи нових обрисів та підтекстів, що актуалізує здійснення ретроспективного критичного аналізу використання метаєдиниць із ключовим словом «домінанта» на теренах сучасної транслятології.

Аналіз попередніх досліджень. Теоретико-методологічне осмислення поняття «домінанта» відбувалося в руслі різних теорій перекладознавства, де виділення різнотипних стратегій і тактик відтворення вихідного тексту в цільовій мові неминуче стикалося з проблемою визначення основної, домінувальної, панівної ідеї, ключового принципу розуміння транслятологічних процесів. У працях досвідчених зарубіжних і вітчизняних

перекладознавців (Л.С. Бархударов, С. Баснетт, Г.Р. Гачечиладзе, В.В. Демецька, Р.П. Зорівчак, В.Н. Комісаров, В.В. Коптілов, А. Лефевр, К. Райс, О.І. Чердніченко, М. Фрідберг та інші) поняття домінанти прямо чи опосередковано виступає ключовим моментом для визначення і доведення перекладацьких принципів. Власне саме поняття домінувальності в різних аспектах і спектрах його вияву лягло в основу методології аналізу перекладацьких практик (Е. Бальцежан, М.П. Брандес, К. Лукас, О.В. Ребрій, Б. Шульце), взаємозв'язків транслятології та семіотики й культурології (Ю.М. Лотман, Ю.М. Караулов, Р.О. Якобсон). Та попри активне проникнення поняття «домінанта» до транслятологічних студій, питання його адаптації саме в царині цієї науки і донині залишається до кінця не вивченим, що і спонукало нас зупинитися на функціонуванні цієї унікальної метаєдиниці власне в галузі теорії і практики перекладу.

Мета нашої статті – з'ясувати основні тенденції проникнення поняття «домінанта» у сферу перекладознавства, зокрема художнього перекладу.

Виклад основного матеріалу. Варто зауважити, що поняття домінанти в перекладознавстві набуває розвитку на основі сформованих концепцій лінгвістики тексту, що проектує вектор нашого аналізу на «лінгвістичне життя» терміна «домінанта» насамперед у дискурсологічній практиці. Важливо, що домінанта стала «одним з найбільш <...> продуктивних» понять в концепції слов'янського формалізму [16, с. 56], де її трактують через поняття функції, що є базовим для визначення специфіки типу тексту. На думку Р.О. Якобсона, домінанту можна визначити як «фокусуючий компонент», який мотивує інші його елементи і «забезпечує інтегрованість структури» [16, с. 56]. Дослідник безпідставно висловлює думку про вплив домінанти того виду мистецтва, який є панівним у той чи інший час, а отже, має непересічний вплив на інші види художньої діяльності людини (наприклад, значимість візуальних мистецтв в епоху Відродження або вплив музики на метрику і строфіку поезії в епоху Романтизму).

Водночас літературна еволюція ґрунтується на принципі зсуву домінанти, що означає зміну взаємин між елементами системи. Подібних поглядів дотримується і Я. Славінський, який слідом за Р.О. Якобсоном зауважує, що домінантна функція визначає характер висловлювання, «підпорядковує собі інші функції і проектує їх розташування в ієрархії» [11, с. 259]. Домінантною в поетичному творі, на думку Я. Славінського, виступає поетична функція, або поетичність. Її основну реалізацію дослідник вбачає у спрямованості «на власне мовне повідомлення» [11, с. 261], і в цьому сенсі в «егоїзмі», що обумовлює високий рівень організованості і виразності поетичного тексту, побудованого за принципом паралелізму його елементів, який має наслідком багатозначність художнього слова,

образність і особливу цілісність твору. Оскільки в поетичній мові безперервно відбувається переосмислення властивостей мовних знаків, то формулою такого тексту Я. Славинський називає метафору [11, с. 271].

Загалом «егоїзм» поетичної функції призводить, на думку вченого, з одного боку, до інформаційного збагачення повідомлення, з іншого – до «онтологічного парадоксу поетичності». Сутність останнього полягає в протиріччі поетичної функції самому поняттю функціональності, що пояснює і характерний для творів словесного мистецтва «стан напруги: між поетичністю і непоетичністю» [11, с. 265].

Поняття доміанти використовують також у дослідженнях граматики тексту (у визначенні функціональної напруги граматичних одиниць і категорій). «Ті з них, які переважають в тексті, заповнюють в ньому сильні позиції і беруть участь у формуванні його концептуального семантичного простору, називаються граматичними доміантами» [2, с. 328]. Ю.С. Маслов звертається до поняття доміанти при розгляді неоднозначного щодо розв'язання питання про характер предикативного зв'язку [8, с. 1987].

Розглядаючи комунікативні аспекти російського синтаксису, Г.А. Золотова вводить поняття рематичної доміанти текстового фрагмента [3, с. 306-315] і розробляє її типологію, орієнтуючись на семантику текстових фрагментів. При цьому розрізняють предметну, якісну, акціональну, статичну, статично-динамічну та імпресивну рематичну доміанти. Предметна рематична доміанта виявляється в текстових фрагментах семантичного типу «опис місця», де в позиції реми перебуває предметність. Якісна рематична доміанта властива текстовим фрагментам, що характеризують персонаж або предмет. Логічний наголос у даному випадку отримують прикметники, деад'єктиви, іменникові поєднання, якісні прислівники. Дієслова в текстових фрагментах з предметною або якісною рематичною доміантою неакціональні, тоді як текстові фрагменти, що передають динаміку дії, мають акціональну рематичну доміанту, яка виражається дієсловами зі значенням дії. Статична рематична доміанта зустрічається в текстах, які розкривають стан, і об'єктивується за допомогою слів відповідної семантики, при цьому вживаються дієслова на позначення припинення або відсутності дії. Статично-динамічну доміанту мають текстові фрагменти, що описують поступову зміну стану, що переважно втілюється за допомогою фазово-динамічних дієслів. У текстових фрагментах семантичного типу «суб'єктивно-оцінне сприйняття дійсності» рематична доміанта має імпресивний характер. У даному випадку логічний наголос падає на якісно-оцінні іменники і прикметники, а також на слова, що позначають стан.

Необхідно зазначити, що в лінгвістиці тексту поширеним є поняття «стильова текстова доміанта» [13, с. 142], під яким розуміють порушення канону, що володіє виразністю і в силу цього має здатність до набуття статусу основної стилетвірної ознаки.

Поняттям доміанти оперує і Ю.В. Казарін, розглядаючи поетичний текст як систему і виділяючи в ньому одиниці, що виконують домінуючі та побічні функції. Одиниці-домінанти, що є в певному поетичному тексті, визначають константними, розмежовують на лінгвістичні, культурні, естетичні, духовні, психологічні, соціологічні, емотивні та комплексні [7, с. 70].

Із позицій психолінгвістики поняття доміанти мало детально розробку у співвідношенні з поняттями сенсу, «сміслових віх» і змісту тексту в концепції А.І. Новікова, який вивчав закономірності сприйняття тексту і виділяв у цьому процесі два етапи: 1) «впізнавання» знака, що відбувається при безпосеред-

ньому впливі матеріальної форми тексту на сенсорний апарат реципієнта і включає трансформацію нервових імпульсів в образ символу, що сприймається; 2) «розпізнавання» інформації, при якому здійснюється перехід від образу форми знака до образу його змісту [10, с. 35]. Основними механізмами розуміння тексту є внутрішня мова, що характеризується предикативністю, і згорнутість, що обумовлює таку закономірність розуміння, як згортання інформації. Результатом розуміння тексту є формування його змісту і сенсу. При цьому якщо зміст розглядається в даній концепції як ментальне утворення, що моделює фрагмент дійсності, то сенс як ментальне утворення, що моделює відношення до неї. На основі психолінгвістичних експериментів А.І. Новіков вважає доміантність одним із основних принципів формування змісту в процесі транспозиції при сприйнятті тексту.

Природно, що сформовані в лінгвістичних дослідженнях тексту трактування поняття «домінанта» отримують свій розвиток у перекладознавстві як самостійній ділянці філологічної науки. Зокрема з поняттям функції воно співвідноситься в загальній теорії перекладу, розробленій А.Д. Швейцером на основі ідей Р.О. Якобсона, де використовують поняття функціональної доміанти тексту і функціональної еквівалентності. З огляду на залежність перекладу від мовних і позамовних чинників, А.Д. Швейцер вважає його «односпрямованим і двофазним процесом міжмовної і міжкультурної комунікації, при якому первинний текст, що потрапляє під цілеспрямований «перекладацький» аналіз, перетворюється на вторинний текст (метатекст), що заміняє первинний в іншому мовному і культурному середовищі [14, с. 75]. До мовних факторів віднесено відмінні риси систем і норм мов, а також функціональні доміанти тексту, уявлення про які формується на прийнятті ідеї про його поліфункціональність.

Згідно з концепцією А.Д. Швейцера, такі фактори постають комплексом основних функціональних характеристик тексту, «відповідають комунікативній настанові відправника та визначають закономірності аналізу і синтезу текстів у процесі перекладу» [14, с. 35]. Конфігурація функціональних характеристик кожного тексту індивідуальна. У єдності з комунікативною установкою і соціокультурними нормами вони, на думку дослідника, визначають той інваріант, який необхідно відтворити при перекладі. Вважаючи, що функціональні доміанти оригіналу значною мірою впливають на встановлення еквівалентних відносин з текстом перекладу, А.Д. Швейцер доповнює ієрархічну семіотичну типологію рівнів еквівалентною їй одновимірною функціональною типологією.

Відповідно до виділених Р.О. Якобсоном функцій тексту, які відрізняються установкою на різні компоненти комунікативного акту, А.Д. Швейцер виділяє наступні види еквівалентності: референтну, експресивну, конотативну, фатичну, металінгвістичну та поетичну.

Що складнішими є комунікативні умови та функціональні параметри тексту, то меншою видається ймовірність дзеркального перекладу і встановлення відношень повної еквівалентності між первинним і вторинним текстами. Так, відношення між оригіналом і текстом перекладу, що виникають при прозовому перекладі поезії, розглядаються дослідником як часткова еквівалентність, оскільки припускають передачу референтної, а не поетичної функції вихідного тексту.

Результат передачі функціональної доміанти тексту в згаданій теорії має безпосередній зв'язок із поняттям адекватності,

що означає оптимальну відповідність, яка досягається компромісним шляхом і має наслідком відсутність прямої залежності між вимогами еквівалентності та адекватності: «<...> переклад, повністю еквівалентний оригіналу, не завжди відповідає вимогам адекватності. І навпаки, виконаний адекватно переклад не завжди будується на відносно повній еквівалентності між вихідним і кінцевим текстами» [14, с. 97]. Наприклад, поетичний переклад часто є адекватним, але еквівалентним лише частково.

Слід зауважити, що в загальній теорії перекладу поняття домінанти продовжує розвиватися також у контексті встановлення співвідношення між поняттями змісту і сенсу тексту, зокрема в концепції Н.М. Нестерової, що розглядає вторинність як онтологічну властивість перекладацької діяльності і перекладного тексту, залежну від типу тексту, методу перекладу і особистості перекладача [9, с. 3]. Міжмовний переклад у концепції цієї дослідниці постає «універсальним семіотичним процесом, який є сутністю мовленнєвої діяльності», а вторинність трактується в контексті філософії постмодернізму як вияв інтертекстуальності. При цьому інтертекстуальність набуває статусу абсолютної характеристики процесу текстотворення і розглядається як послідовність операцій, для виконання яких необхідний «пусковий механізм». Із точки зору Н.М. Нестерової, ступінь близькості первинного і вторинного текстів залежить від ступеня сформованості в інтелекті реципієнта ментальної освіти, яка є результатом розуміння оригіналу. При цьому вона виступає як аналог авторського задуму в перекладі і має такі онтологічні характеристики: варіативність, неоднорідність, залежність від первинного тексту і від співвідношення в ньому внутрішньої і зовнішньої форм. Відповідно до описаної концепції аналог авторського задуму формується за принципом домінантності на першому етапі перекладу, що є перехідним від вихідного до цільового текстів і постає взамоспрямованим проектуванням первинного тексту на свідомість перекладача і навпаки. Так, при сприйнятті вихідного тексту його зміст, що розуміється як модель предметної ситуації, проектується на свідомість перекладача, яка *реагує* на цю проекцію, *включаючи* наявну в нього інформацію, що відноситься до спроектованої ситуації, і забезпечуючи її раціональну та емоційну оцінку. Цей процес називається *наданням* сенсу первинному тексту в процесі його сприйняття. Утворений за принципом домінантності *смысловий комплекс* є основою для виникнення задуму тексту перекладу [9, с. 16-17].

Поняття домінанти використовується і в типології перекладу при вивченні типу тексту як одного з основних факторів, що обумовлюють специфіку і проблеми наукового, художнього, ділового, публіцистичного перекладу. У цьому випадку розглядаються типологічні властивості тексту, що підлягають репрезентації в процесі перекладацької діяльності [1, с. 4-6; 17; 18]. Так, в концепції наукового перекладу, що розробляється Л.М. Алексеевою, вихідним положенням є теза про співвіднесення наукового перекладу «з науковим типом тексту і типом комунікації» [1, с. 25]. Науковість визначається як домінантна ознака наукового тексту, що включає такі його властивості: теоретичність, інтелектуальність, концептуальність, метафоричність, конфліктність, гіпотетичність. Суть даного типу перекладу – у трансляції продуктів наукової діяльності, а до його найважливіших механізмів належить рефлексія. На першому етапі процесу, на думку Л.М. Алексеевої, відбувається перекладацька інтерпретація оригіналу, що означає переклад «вихідного концептуального змісту тексту на свою власну

мову внутрішнього простору» [1, с. 59], що вимагає моделювання, призводить до формування розумового конструкту, на другому – об'єктивація зрозумілого особливого значення за допомогою мови перекладу. Зважаючи на зазначене, методика навчання науковому перекладу в даній концепції використовує поняття перекладацької домінанти, якою виступає поняття “Interpret”, що заміняє поняття “Traduce” [1, с. 102], що до певної межі пояснюється розвитком лінгвістики тексту.

Досліджуючи специфіку і проблеми поетичного перекладу, науковці оперують поняттям типологічної домінанти тексту при розгляді сутнісних властивостей поетичного тексту, що відрізняє його від інших типів тексту [15]. Типологічна домінанта поетичного тексту – це його якість, тобто стійке взаємовідношення властивостей, що становить його сутність і специфіку. Розвиваючи традиції, закладені в теоретичній поезії й перекладознавстві, ця риса, на думку дослідників, може бути означена терміном «поетичність». Убачається за можливе визначити зміст поняття «поетичність» з огляду на специфіку того виду діяльності, у процесі якого поетичний текст породжується, а також на основі принципу цілісності поетичного тексту як єдності його форми і змісту.

Оскільки в процесі художньої діяльності відбувається пізнання ціннісного аспекту відношення людина – світ, у результаті якого виробляється інтелектуально-емоційне ціле, що знаходить реалізацію в образах і має естетичне об'єктивування, можна виділити систему таких типологічних властивостей поетичного тексту: як ідейність, емотивність, образність і естетична мовна (у вузькому сенсі віршована – *Н. Б.*) форма. Уважається, що в єдності вони утворюють типологічну домінанту поетичного тексту, яка, таким чином, має комплексний характер і відтворює властивості його глибинного та поверхневого рівнів.

Дослідження поетичного перекладу у співвідношенні з поняттями типологічної домінанти тексту дає змогу охарактеризувати ступінь трансляції суті первинного тексту як цільовий, а також визначити типи поетичного перекладу.

Так, російська дослідниця Н.В. Шутьомова розглядає поетичність з точки зору рефракції (відображення) [15]. Поетичність твору при цьому може отримати різне заломлення у свідомості різних перекладачів. Складність постає в тому, що поетичність потребує потрібного заломлення: у свідомості перекладача, коли він усвідомлює типологічну домінанту вихідного тексту і формує перекладацьку модель об'єкта; у процесі реалізації обраної моделі безпосередньо в акті і тексті перекладу; у процесі сприйняття цільового тексту реципієнтами. Відповідно мінімальний, середній, максимальний та нульовий ступінь заломлення так званої типологічної домінанти тексту з розмежуванням когнітивного і трансляційного етапів поетичного перекладу визначають три типи заломлення домінанти тексту (консонансний, дисонансний та консонансно-дисонансний), на основі чого конструюється матриця комбінацій засвоєння і трансляції типологічної домінанти оригіналу.

Високий ступінь репрезентації в мові перекладу текстової домінанти означає, що в цільовому тексті передані всі типологічні властивості оригіналу, що утворюють його поетичність, тому такий тип перекладу можна розглядати як консонансний щодо вихідного тексту. Середній ступінь репрезентації типологічної домінанти вихідного тексту в цільовому характеризується редуцією однієї з властивостей, що обумовлюється його нерозумінням на етапі доперекладацького аналізу тексту або труднощами його передачі, а тому цей тип перекладу може бути означений

як консонансно-дисонансний. При низькому ступені текст перекладу репрезентує сутність вихідного тексту мінімально внаслідок редуції двох його типологічних властивостей, що дозволяє вважати цей тип перекладу дисонансним. Втрата при перекладі всіх типологічних властивостей вихідного тексту призводить до відсутності (або «нульового» ступеню) репрезентації поетичності оригіналу в цільовому тексті, а сам переклад в даному випадку можна вважати таким, що не відбувся. Загалом якщо консонансний переклад дозволяє максимально передати в культуру, що приймає, ідейність, емотивність, образність і естетичну форму оригіналу, то дисонансний переклад лише мінімально знайомить іноземного читача з сутністю оригіналу. При цьому важливо відзначити, що поділ даних типів перекладу, звичайно, до певної межі є умовним і чітких кордонів між ними, як показує порівняльний аналіз, не існує [15].

Висновки. Отже, в лінгвістиці тексту, де пильну увагу приділяють вивченню його функцій, граматики, стилістики, комунікативної організації, властивостей, сенсу і змісту, формується широкий діапазон трактувань поняття «домінанта», що послужило основою для його розвитку в перекладознавстві, де його використовують у загальних і спеціальних теоріях і осмислюють у контексті понять еквівалентності, адекватності, вторинності цільового тексту, сутності вихідного тексту, сприяючи вивченню процесу перекладу і його результатів. Можлива перспектива розробки розглянутого поняття пов'язана, на нашу думку, із розв'язанням актуальних проблем філософії і типології перекладу, а також методики навчання цього виду творчої діяльності людини.

Література:

- Алексеева Л.М., Шутёмова Н.В. Типология перевода. Перм: Перм. гос. нац. иссл. ун-т, 2012. 199 с.
- Бабенко Л.Г. Филологический анализ текста: Основы теории, принципы и аспекты анализа. М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2004. 464 с.
- Золотова Г.А. Коммуникативные аспекты русского синтаксиса. М.: КомКнига, 2007. 368 с.
- Іваницька Н.Б. Сучасні моделі перекладу в аспекті контрастивної дискурсології. Теоретична і дидактична філологія. Серія «Філологія, педагогіка», 2017. Вип. 25. С. 13–144.
- Іваницька Н.Б. Функціонування англомовних еквівалентів українських лінгвістичних метаодиноць у світовому науковому інформаційному просторі. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія «Філологія» (мовознавство). 2016. Вип. 23. С. 254–258.
- Іваницька Н.Б. Сучасні стратегії перекладу наукового текст. Наукові записки Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Філологічні науки». 2016. С. 54–58.
- Казарин Ю. В. Поэтический текст как система. Екатеринбург: Урал. ун-т, 1999. 260 с.
- Маслов Ю.С. Введение в языкознание. М.: Высшая школа, 1987. 272 с.
- Нестерова Н.М. Вторичность как онтологическое свойство перевода: автореф. дис. ... докт. филол. наук: 10.02.19; Перм. гос. нац. иссл. ун-т. Пермь, 2005. 42 с.
- Новиков А.И. Семантика текста и ее формализация. М.: Наука, 1983. 215 с.
- Славинский Я. К теории поэтического языка. Структурализм: «за» и «против»: сб. ст. М.: Прогресс, 1975. С. 256–276.
- Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/dominanta>
- Чернявская В. Е. Лингвистика текста: Поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность. М.: Директ-Медиа, 2014. 267 с.
- Швейцер А. Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. М.: Наука, 1988. 216 с.
- Шутёмова Н.В. Типологическая доминанта текста в теории поэтического перевода: автореф. дис. ... докт. филол. наук: 10.02.19; Перм. гос. нац. иссл. ун-т. Пермь, 2012. 42 с.
- Якобсон Р.О. Доминанта Хрестоматия по теоретическому литературоведению: В 5 т. / под. ред. З. Г. Минц, сост. И. Чернов Т. 1. Тарту: Тартус. гос. ун-т, 1976. С. 56–63.
- Hatim B., Mason I. Discourse and the Translator. London and New York: Longman, 1990. 258 p.
- Munday J. A Computer-assisted Approach to the Analysis of Translation Shifts Meta. Translators' Journal. 1998. Vol. 43. № 4. P. 542–556. URL: <http://id.erudit.org/iderudit/003680ar>. DOI: 10.7202/003680ar.

Іваницька Н. Б. Функціональна палітра поняття домінантності в жанрових теоріях перекладу

Анотація. В статті проведено аналіз функціонування поняття «домінанта» в сучасних теоріях жанрового перекладу. Осуществлен ретроспективний аналіз використання терміна в суміжних лінгвістических науках з позицій формалізму, функціоналізму і психолінгвістики. Установлені шляхи адаптації поняття домінантності в перекладознавчих працях з опорою на методологіческіе основи дискурсології. Выяснены сущностные измерения доминанты как ключевого понятия развития переводческих стратегий и тактик.

Ключевые слова: домінанта, теорія і практика перекладу, жанрові теорії перекладу, лінгвістика тексту, художественний переклад, поетический переклад.

Ivanitskaya N. Functional palette of the notion of dominance in genre translation theories

Summary. The article analyzes the functioning of the concept of «dominant» in modern theories of genre translation. A retrospective analysis of the using of the term in adjacent linguistic sciences from the standpoint of formalism, functionalism, and psycholinguistics was carried out. The ways of adapting the notion of dominance in translational works based on the methodological foundations of discourse were established. Essential measurements of the dominant as a key concept of the development of translation strategies and tactics are clarified.

Key words: dominant, translation theory and practice, genre translation theories, text linguistics, literary translation, poetic translation.